

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 31. svibanj 2024.

Analiza presude

Vugdelija protiv Hrvatske zahtjev br. 14692/18

čl. 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje

Preterano formalističko tumačenje odredbi domaćeg zakonodavstva o naknadnom povišenju tužbenog zahtjeva dovelo je do povrede prava podnositelja na pristup sudu

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od tri suca, 20. veljače 2024. objavio je presudu kojom je utvrdio povredu prava na pošteno suđenje (članak 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, dalje: Konvencija) zbog toga što je proglašenjem nedopuštenim zahtjeva podnositelja za naknadnim povećanjem tužbenog zahtjeva došlo do ograničenja njegovog prava na pristup sudu.

Podnositelj zahtjeva je pokrenuo parnični postupak pred Općinskim sudom u Splitu (dalje: OS Split) protiv osiguravajućeg društva radi naknade štete zadobivene u prometnoj nesreći. U naknadno dostavljenom podnesku podnositelj je naveo da će konačnu visinu tužbenog zahtjeva postaviti nakon provedenog medicinskog vještačenja. Tuženik je priznao tužbeni zahtjev u iznosu koji je podnositelj naznačio u tužbi te je pozvao OS Split da donese djelomičnu presudu što je taj sud i učinio. Međutim, na istom ročištu podnositelj je nakon toga povisio svoj tužbeni zahtjev, što je OS Split dopustio te je donio novu presudu kojom je djelomično usvojio naknadno povišeni tužbeni zahtjev i podnositelju dosudio dodatni iznos na ime naknade štete. Po žalbi tuženika, Županijski sud u Splitu (dalje: ŽS Split) je ukinuo prvostupanjsku presudu te proglasio nedopuštenim zahtjev za naknadu nematerijalne štete iznad prvobitno postavljenog tužbenog zahtjeva. U obrazloženju je naveo da je djelomična presuda na temelju priznanja OS Split ustvari presuda kojom je u potpunosti odlučeno o tom zahtjevu, te je napomenuo da podnositelj pri podnošenju tužbe nije naveo da će naknadno precizirati visinu zahtjeva po obavljenom vještačenju. Vrhovni sud je odbio podnositeljevu reviziju, dok je Ustavni sud ustavnu tužbu proglasio nedopuštenom.

Podnositelj je prigovorio pred Europskim sudom da mu je povrijeđeno pravo na pristup sudu zbog toga što su domaći sudovi odbili odlučivati o njegovoj tužbi za naknadu štete nakon što je povisio svoj tužbeni zahtjev.

Europski sud je odbacio prigovor zastupnice Republike Hrvatske pred Sudom da podnositelj nije iscrpio domaće pravno sredstvo jer nije podnio žalbu protiv djelomične presude OS Split. Sud je ocijenio da bi u okolnostima ovog predmeta, kada je sporna presuda bila u

korist podnositelja zahtjeva, podnošenje žalbe protiv te presude bilo suprotno njegovim interesima.

Europski sud je ponovio opća načela u pogledu prava na pristup sudu u situaciji kada ograničenje tog prava predstavlja pretjerani formalizam, sažeta u predmetu [Zubac protiv Hrvatske](#) ([VV], br. 40160/12, st. 76.-79. i 90.-99., 5. travanj 2018.). Istaknuo je kako slijedi:

- 1) pravom na pristup sudu se svakome osigurava pravo da podnese zahtjev sudu u vezi sa svojim građanskim pravima i obvezama;
- 2) pravo na pristup sudu mora biti „praktično i učinkovito“, a ne „teoretsko i iluzorno“;
- 3) pravo na pristup sudu nije apsolutno već je podložno ograničenjima, a prirodu ograničenja određuje svaka država sukladno razini slobodne procjene koja joj je dana;
- 4) nije na Europskom sudu da ispravlja pogreške nacionalnih sudova niti da nastupa kao sud 4. stupnja, osim ako su utvrđenja nacionalnih sudova proizvoljna ili očigledno nerazumna ili su izazvala povredu prava i sloboda zaštićenih Konvencijom.

Pretjerani formalizam može biti u suprotnosti sa zahtjevom osiguranja praktičnog i učinkovitog prava na pristup sudu, a što se obično događa u slučajevima vrlo strogog tumačenja postupovnog pravila koje sprječava ispitivanje osnovanosti tužbe podnositelja zahtjeva. Ocjena prigovora o pretjeranom formalizmu obično je rezultat ispitivanja predmeta u cjelini istovremeno uzimajući u obzir njegove posebne okolnosti. Europski sud je utvrdio da je pravo na pristup sudu narušeno kada postupovna pravila prestanu služiti ciljevima pravne sigurnosti i pravilnog djelovanja pravosudnog sustava te stvore neku vrstu prepreke koja sprječava odlučivanje o osnovanosti predmeta od strane nadležnog suda ([Kart protiv Turske](#) [VV], br. 8917/05, st. 79., 3. prosinac 2009.).

U Hrvatskoj su sukladno odredbama tada važećeg Zakona o parničnom postupku¹ tužitelji morali postaviti svoj zahtjev već pri podnošenju tužbe s tim da su ga mogli povisiti do zavišetka zadnjeg ročišta pred prvostupanjskim sudom. U slučaju kada bi se tuženik protivio traženom povećanju, sud ga je i dalje mogao dopustiti ako je smatrao da će to olakšati rješavanje spora među strankama. Takvo uređenje odredbi parničnog postupka je, iako nije u suprotnosti s čl. 6. st. 1. Konvencije, predstavljalo ograničenje prava na pristup sudu, koje je težilo legitimnom cilju osiguranja pravne sigurnosti i pravilnog djelovanja pravosudnog sustava.

Stoga je Europski sud zaključio da ŽS Split i Vrhovni sud nisu u dovoljnoj mjeri uzeli u obzir činjenicu da podnositelju prije donošenja djelomične presude nije dana prilika da se očituje o tuženikovom priznanju prvotnog tužbenog zahtjeva. Štoviše, daljnje postupovne radnje OS Split mu nisu dale razlog za osporavanje tog priznanja ili djelomične presude. Europski sud je primijetio da se postupak kojemu se prigovorilo prvenstveno odnosio na naknadu nematerijalne štete, odnosno na vrstu štete koju je teško procijeniti ([Klauz protiv Hrvatske](#), br. 28963/10, st. 88., 18. srpanj 2013.). Istaknuo je da je u predmetima koji se odnose na ozljede zadobivene u prometnoj nesreći često vrlo teško utvrditi točan iznos naknade štete prije provođenja vještačenja. Slijedom navedenog, podnositelj se bez svoje krivnje našao u situaciji gdje je bio spriječen ostvariti punu naknadu za svoje ozljede te je time narušeno njegovo pravo na pristup sudu.

U odnosu na tvrdnju ŽS u Splitu da podnositelj nije naznačio namjeru naknadne izmjene tužbenog zahtjeva, kao i da je njegovo naknadno povišenje tužbenog zahtjeva ustvari imalo

¹ Zakon o parničnom postupku (NN 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011, 25/2013, 89/2014; dalje: ZPP), čl. 190 – Preinaka tužbe

značenje nove tužbe, Europski sud je istaknuo da je podnositelj svojim podneskom istaknuo namjeru povišenja zahtjeva po provođenju medicinskog vještačenja. Također je istaknuo da mu je nejasno predstavlja li takva odluka ŽS Split previd podnositeljevog podneska ili je taj sud smatrao da je isti dostavljen prekasno. Ako se radilo o potonjem, to bi predstavljalo ili proizvoljno ili pretjerano formalističko postupanje. Također, naglasio je da se podnositelju ne može zamjeriti oprez pri postavljanju iznosa tužbenog zahtjeva jer se, sukladno odredbama hrvatskog prava, nagrade za rad odvjetnika računaju u odnosu na vrijednost predmeta spora. Dakle, što je veći iznos koji se potražuje, veća je i nagrada za rad odvjetnika koja može „potrošiti“ veliki dio dosuđene naknade.

Slijedom navedenog, Europski sud je utvrdio da način na koji su domaći sudovi primijenili postupovna pravila nije bio razmjernan legitimnom cilju kojem su ta pravila težila te je zbog toga utvrdio povredu prava podnositelja na pristup sudu predviđenog čl. 6. st. 1. Konvencije.

Za utvrđenu povredu podnositelju je dosuđena pravedna naknada u iznosu od 6.000 EUR na ime neimovinske štete i 2.490 EUR na ime troškova i izdataka.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2024. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava